

Hintham en het vrijdom van 's-Hertogenbosch

In de Bossche Encyclopedie⁽¹⁾ staat dat Hintham tot het vrijdom van de stad 's-Hertogenbosch hoorde, maar als kind liep ik dagelijks langs een grenssteen van het Vrijdom vanuit de Kamperfoeliestraat in 's-Hertogenbosch naar de Annaschool in Hintham. Deze steen stond op de Jasmijnstraat (verlengde van de Vliertse steeg) en het toenmalige Hintham lag toch aan de oostkant van deze grens en dus buiten het vrijdom. Ook de website van het BHIC⁽²⁾ geeft hier geen duidelijkheid. Ik ben er verder ingedoken en het is wat ingewikkelder: Hintham lag gedeeltelijk in het Vrijdom van 's-Hertogenbosch en gedeeltelijk erbuiten.

Uit het proefschrift van van Asseldonk⁽³⁾:

*Er zijn aanwijzingen dat Hintham in de tweede helft van de dertiende eeuw niet tot de jurisdictie van de schepbank en de Vrijdom van 's-Hertogenbosch behoord heeft, maar tot de schepbank van Heeseind. Een **deel van Hintham** werd in de eerste helft van de veertiende eeuw opgenomen in de door de stadsvesten omsloten gebied en werd daarmee een deel van de vrijheid.*

...

Uit 1508 staat in een akte van verkoping⁽⁴⁾: ... drie stukken land in Hintham, namelijk

1. een stuk weiland in het Vrijdom van 's-Hertogenbosch in 'Eyndhouts'
2. een stuk weiland
3. een stuk weiland van dezelfde vorm. Blijkbaar is er verschil tussen weiland 1 binnen het Vrijdom en weilanden 2 en 3 daarbuiten.

In van Asseldonk staat verder:

In de in 1606 opgetekende 'costuijmen' wordt de Vrijdom omschreven als 'Orthen, Hintham, op den Dungen, buyten die Vuchterpoort op 't Reut'. In een bij deze 'costuijmen' gemaakte aantekening van 1717 staat dat de 'vrijdom van de statdt streckt hem buijten die buitenpoort tot Hinthem toe inclus'

Ligt de grens van Hintham tegenwoordig bij de Jasmijnstraat - Vliertse Steeg, vroeger lag Hintham veel dichterbij de stad met als grens de Koedijk (ongeveer tot de huidige IJzeren Vrouw), zie de Meierijkaart van Hendrik Verhees⁽⁵⁾ uit 1794. Op deze kaart is ook de grens van het vrijdom weergegeven als een rechte lijn van Aa tot de Empelse Hut, dwars door Hintham en door de Vliert Polder.

Figuur 1. Uitsnede Meierijkaart Hendrik Verhees 1794, met de grens van het Vrijdom (op de kaart "DOM") weergegeven als geel-gerande stippellijn. De grens loopt van de Aa door de Vliert Polder via de Balkweg naar de Empelse Hut ("Hut"). Hintham ligt gedeeltelijk ten oosten van deze grens en gedeeltelijk ten westen tot aan de Koe Dijk.

Referenties

- (1) <https://www.bossche-encyclopedie.nl/overig/beelden/grenssteen.htm>
- (2) <https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/grens-hintham>
- (3) M.M.P. van Asseldonk: De Meierij van 's-Hertogenbosch. De evolutie van plaatselijk bestuur, bestuurlijke indeling en dorpsgrenzen, circa 1200-1832, deel 4. https://www.bossche-encyclopedie.nl/publicaties/asseldonk_martien_van/de_meierij_van_s_hertogenbosch.pdf
- (4) A.C.M. Kappelhof: Archief van de tafel van de Heilige Geest van 's-Hertogenbosch, deel 14. [https://bossche-encyclopedie.nl/publicaties/ton_kappelhof/deel_14_1500-1519_\(2018\).pdf](https://bossche-encyclopedie.nl/publicaties/ton_kappelhof/deel_14_1500-1519_(2018).pdf)
- (5) Meierijkaart Hendrik Verhees, 1794, BHIC
<https://proxy.archieven.nl/235/2087C45D4F6F4FF4B3F4420D9F079FB1>